

**CUMHURBAŐKANI
SAYIN RECEP TAYYİP ERDOĞAN'IN
İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI
TANITIM TOPLANTISI
KONUŐMASI**

2 MART 2021

Aziz Milletim,

Değerli misafirler,

Hanımfendiler, beyefendiler;

Sizleri en kalbi duygularımla, muhabbetle selamlıyorum.

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ne, milletin evine, bu gazi mekâna hoş geldiniz.

İnsan Hakları Eylem Planı Tanıtım Toplantısının ülkemize, milletimize, adalet teşkilatımıza, tüm kurum ve kuruluşlarımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Oldukça uzun süren ve çok emek verilen bir çalışma sürecinin sonunda bu belgeye nihai şeklini veren Adalet Bakanımıza ve ekibine teşekkür ediyorum.

Hazırlık sürecinde değerlendirmeleriyle, tenkit ve teklifleriyle Eylem Planına katkı sağlayan tüm kurumlarımıza, tüm taraflara şükranlarımı sunuyorum.

Yaklaşık iki yıl önce, yine bu mekânda, Yargı Reformu Strateji Belgesini milletimizle paylaşırken, bu belgenin aynı zamanda bir sonraki reform hazırlıklarının da başlangıcı olduğunu söylemiştik.

Bugün, sözümüzü yerine getirmiş olmanın huzuruyla, Eylem Planımızı milletimize takdim ediyoruz.

Hayatın bizatihi kendisinin kesintisiz bir değişim süreci olduğu gerçeği, her alandaki reformları kesintisiz sürdürmemiz gerektiğine işaret ediyor.

Ülkeyi yönetme sorumluluğu üstlendiğimiz günden beri bu doğrultuda attığımız tarihi önemdeki adımların şahidi, bizatihi milletimizin kendisidir.

Bugün açıklayacağımız Eylem Planı da, değişim ve reform irademizin devam ettiğinin ve devam edeceğinin bir örneğidir.

İnsan Hakları Eylem Planı, geçmişin muhasebesi ile geleceğin murakabesinin ürünü bir belgedir.

Her maddenin hayata geçmesi için gereken adımları kararlılıkla atacağız.

İnşallah önümüzdeki hafta da, ekonomik reform programımızı milletimizle paylaşacağız.

Aziz Milletim...

Tarih bize, ne zaman adalete sıkı sıkıya sarılmışsak o zaman yükseldiğimizi, gçlendiğimizi, huzurlu ve müreffeh bir toplum haline geldiğimizi gösteriyor.

Buna mukabil ne zaman da adalet yolundan sapmışsak, gerilediğimizi, zayıfladığımızı, i ve dış sıkıntılarının ağırlığı altında ezildiğimizi müşahede ediyoruz.

Yine yakın tarihimiz bize yaşadığımız acı tecrübelerle, mülkün temelinin adalet olduğunu, adaletin temelinde de hakları ve onuruyla insanın bulunduğunu öğretmiştir.

İşte bunun için bizim adalet davamızın pusulası insandır, insan onurudur, insanın sahip olduğu tüm haklarıyla hayatını sürdürebilmesidir.

Medeniyet müktesebatımız bize, adaletin yerini bulmasının çok hassas bir dengeye bağlı olduğunu anlatıyor.

“Bir çiçeğe az su vermek onu kuruturken, fazla su vermek de soldurur” gerçeği, adaletin kuyumcu titizliğiyle uygulanmasını gerektiriyor.

Ayrıca öyle her gördüğümüz çiçeğe de su vermeyeceğiz.

Susuzluktan boynu bükülmüş bir çiçeğe su vermek adaleti yerine getirmek olurken, dikene su vermek zulüm anlamına gelebiliyor.

Bu hususta bir başka yaklaşımı da, merhum Malik El Şahbaz'ın veya tüm dünyanın bildiği adıyla Malcolm X'in sözleriyle şöyle ifade edebiliriz:

“Ben gerçeğin peşindeyim, kimin söylediği önemli değil; ben adaletin peşindeyim, kim için veya kime karşı olduğu önemli değil.”

Evet, işte bu hissiyatla, adaleti kuyumcu titizliğiyle yerine getirecek ve insana hakkını teslim edecek her görüşe başımızın üstünde yer veriyoruz.

İnsanlık ailesinin evrensel değerler etrafında oluşturduğu uluslararası belgeleri de, aynı samimi duyguyla sahipleniyoruz.

Ne uluslararası belgelerin kayıtsız şartsız kopyalanmasından yanayız, ne de insanlığın evrensel kazanımlarına bigâne kalmak gibi bir düşünceye sahibiz.

Biz bugüne kadar tüm reformları, falan kuruluş dayattığı, filan teşkilat talep ettiği için değil, milletimiz bunlara layık olduğu için gerçekleştirdik.

İnsan Hakları Eylem Planı'nın hazırlığında da asıl belirleyici, milletimizin ihtiyaç ve talepleri olmuştur.

Her reform, daha özgürlükçü, daha katılımcı, daha çoğulcu demokrasiye ulaşma konusunda milletimizle aramızdaki duygu ve düşünce birliğinin eseriymiş, İnsan Hakları Eylem Planı da böyledir.

İnsanın onuruna, inancına, değerlerine, hayatına yönelen her türlü tehdide karşı vatandaşlarımızın yanında olmayı sürdüreceğiz.

Her zamanki gibi en büyük dayanağımız ve güven kaynağımız, yüzyıllardır farklılıklarını zenginliğe dönüştürerek bu toprakları vatan kılan milletimizin o derin irfanıdır.

15 Temmuz darbe girişimi gibi tarihin gördüğü en alçak saldırılardan birini dahi hukuk devleti sınırları dışına taşmadan bastırabilmiş bu millet, Allah'ın izniyle, demokrasiden kalkınmaya her alanda daha nice zaferlere imza atacaktır.

Hep söylediğim gibi, böyle necip bir milletin mensubu olmakla övünüyor, Rabbime binlerce kez hamd ediyorum.

Aziz Milletim...

Milletimizin beklentileri doğrultusunda oluşturulan bu Eylem Planındaki her bir faaliyetin arkasında geniş tabanlı bir istişare süreci vardır.

Hazırlık çalışmalarını yürüten arkadaşlarımız, ilgili tüm bakanlıklarımızla, kurumlarla, ekonomi ve iş dünyasıyla, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle, velhasıl milletimizin her kesimiyle bir araya geldiler.

Bu sürecin sonunda İnsan Hakları Eylem Planı, 9 amaç, 50 hedef ve 393 faaliyeti içeren bir belge olarak ortaya çıktı.

Eylem Planı iki yıllık bir zaman diliminde uygulanmak üzere hazırlanmıştır.

Eylem Planında belirlenen her bir faaliyet için sorumlu ve ilgili kuruluşlar ile bu faaliyetler için öngörülen zaman dilimine yönelik takvim de iki hafta içerisinde kamuoyunun bilgisine sunulacaktır.

Bugün burada, belgedeki ilke, amaç, hedef ve faaliyetleri, sadece ana hatlarıyla sizlerle paylaşmak istiyorum.

Vizyonu, "Özgür birey, güçlü toplum; daha demokratik bir Türkiye" olarak belirlenen Eylem Planımız, 11 temel ilkeyle başlıyor.

Devletin milletimize taahhüdü olan ve asla vazgeçmeyeceğimiz bu ilkeler şunlardır:

- 1- İnsan, doğuştan sahip olduğu vazgeçilmez haklarıyla yaşar; devletin görevi de bu hakları korumak ve geliştirmektir.
- 2- İnsan onuru, bütün hakların özü olarak hukukun etkin koruması altındadır.
- 3- Dil, din, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, mezhep ve benzeri sebepler temelinde hiçbir ayrımcılık söz konusu olmaksızın, herkes hukuk önünde eşittir.
- 4- Kamu hizmetinin herkese eşit, tarafsız ve dürüst biçimde sunulması, bütün idari faaliyetlerin temel özelliğidir.
- 5- Mevzuat, tereddüt doğurmayacak şekilde açık, net, anlaşılır ve öngörülebilir kurallar içerir; kamu otoriteleri de bu kuralları hukuk güvenliği ilkesinden ödün vermeden hayata geçirir.
- 6- Sözleşme özgürlüğüne, hukuki güvenlik ilkesi ve kazanılmış hakların korunması prensibine aykırı olarak hiçbir şekilde müdahale edilemez.
- 7- Devlet, girişim ve çalışma hürriyetini, rekabete dayalı serbest piyasa kuralları ile sosyal devlet ilkesi çerçevesinde korur ve geliştirir.
- 8- Adli ve idari işleyiş, masumiyet karinesi, lekelenmeme hakkı ve ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkelerini koruyan, gözeten ve güçlendiren bir yaklaşımı merkezine alır.
- 9- Hiç kimse, başkalarının kişilik haklarına saygı göstermek suretiyle yaptığı eleştirileri veya düşünce açıklamaları nedeniyle özgürlüğünden yoksun bırakılamaz.

10- Hukuk devleti, hak ve özgürlükler ile adaletin teminatı olarak her alanda tahkim edilir.

11- Haklarının ihlal edildiğini iddia eden herkes, etkili kanun yollarına zahmetsiz şekilde erişebilir; adalete erişim, hak ve özgürlüklere saygının esasıdır.

Eylem Planımız, işte bu ilkeler çerçevesinde belirlediğimiz şu 9 amaçtan oluşuyor.

Aziz Milletim...

İnsan Hakları Eylem Planındaki 9 amaçtan ilki "DAHA GÜÇLÜ BİR İNSAN HAKLARI KORUMA SİSTEMİ"dir.

Buradaki hedefimiz, insan haklarına dayalı bir hukuk devleti anlayışının daha da güçlendirilmesidir.

Mevzuat ve uygulamayı bu doğrultuda düzenli olarak gözden geçirecek ve gerekli tüm tedbirleri alacağız.

Böylece Avrupa Birliği ile bilhassa Vize Serbestisi Diyalogu'nda karşılanması beklenen hususlara yönelik çalışmalara da hız veriyoruz.

Yine bu amaç başlığı altında Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru sisteminin etkinliğini artırmayı hedefliyoruz.

Demokratik katılımı güçlendirmek için, siyasi partiler ve seçim mevzuatında değişiklik yapmak üzere kapsamlı bir çalışma başlatıyoruz.

İnsan hakları kurumlarının etkinliğini artırıyoruz.

Kamu Denetçiliği Kurumu ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'nun kararlarını, kişisel verilerin korunması suretiyle kamuoyunun erişimine açıyoruz.

"Geç gelen adalet, adalet değildir" anlayışıyla, vatandaşımızın taleplerini ve sıkıntılarını daha hızlı, daha etkin, daha şeffaf bir şekilde çözecek adımları atıyoruz.

Bu çerçevede, İnsan Hakları Tazminat Komisyonu, Anayasa Mahkemesi'ne başvuruya gerek kalmaksızın, uzun yargılama zararlarını karşılayacak.

Ayrıca, ceza infaz kurumlarını insan hakları odaklı olarak denetim ve takip için, barolar, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerden temsilcilerin de katılımıyla bağımsız bir "Ceza İnfaz Kurumları İnsan Hakları İzleme Komisyonu" kuruyoruz.

Eylem Planı, sosyal devlet anlayışımızın bir gereği olarak mağdur haklarını da güçlü bir şekilde seslendiriyor.

Kırılğan gruptakiler başta olmak üzere suç mağduru vatandaşlarımıza, adliyenin kapısından içeri girdiği andan itibaren destek olarak, bu insanlarımızın yeni mağduriyetler yaşamasının önüne geçmek istiyoruz.

Bunun için, çocuklar, kadınlar, engelliler ve yaşlılar başta olmak üzere suç mağdurlarına yönelik sağlanan psiko-sosyal destek ve bilgilendirme hizmetlerinin etkinliğini artırıyoruz.

Aynı kapsamda, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri ile Adli Görüşme Odalarını dayaygınlaştırıyoruz.

Aziz Milletim...

İnsan Hakları Eylem Planımızın ikinci amaç başlığı, "YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE ADİL YARGILANMA HAKKININ GÜÇLENDİRİLMESİ"dir.

Biliyorsunuz bu alanda bugüne kadar tarihi nitelikte pek çok adım attık.

Devlet Güvenlik Mahkemelerini kaldırdık.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun yapısını, demokratik temsil ilkesine göre yeniden şekillendirdik.

Yargı teftişini de bu kurula bıraktık.

Yargının bağımsızlığına "tarafsızlık" ilkesini ekledik.

Hukuk devletinin, ancak bağımsız, tarafsız ve insan haklarına saygılı mahkemelerin varlığı ile vücut bulacağı inancıyla, bu kapsamda yeni adımlar atıyoruz.

Kararların sadece adil olması yetmiyor, aynı zamanda makul bir sürede de verilmesi gerekiyor.

Bunun için, hâkim ve savcılara coğrafi teminat sağlayarak, hem yargı teminatını güçlendiriyor, hem de kararların hızlanmasını temin ediyoruz.

Terfi ve teftiş mekanizmasını, kararların yeterli gerekçeyle yazılıp yazılmadığı, isabet oranı ve insan haklarına duyarlılık gibi objektif performans kriterleri çerçevesinde yeniden yapılandırıyoruz.

“Dünya Dili Türkçe” temasıyla bu yıl Yunus Emre’yi bir kez daha dünya çapında anarken, yargı kararlarında da dilimizin en yüksek temsilini bekliyoruz.

Bunun için yargı kararlarının, yeterli, ikna edici ve anlaşılabilir olmasına ilişkin meslek öncesi ve meslek içi eğitim faaliyetlerini artırıyoruz.

Gerekçelerin sağlam, tutarlı ve tartışmaları bitiren mahiyette olması için Hâkimler ve Savcılar Kurulu’nun denetim alanını genişletiyor, istinaf dairelerine de bu sebepten dolayı bozma yetkisi veriyoruz.

Adalete güvenin temel unsurlarından biri olan masumiyet karinesini koruyucu tedbirleri, lekelenmeme hakkının kapsamı başta olmak üzere her alanda genişletiyoruz.

Adil kararın makul sürede verilmesini temin için yargıda hedef süre uygulamasını yaygınlaştırıyoruz.

Yaklaşık 3 yıldır süren bu uygulamada, geçtiğimiz yıl ortalama yüzde 81 oranında hedefin tutturulduğunu gördük.

Bu oranı inşallah yüzde yüze çıkartacağız.

Aynı uygulamayı istinaf yargılaması ve adli tıp raporları için de getiriyoruz.

Yine bu kapsamda idari yargıda gerekçeli kararın otuz gün içinde yazılmasını zorunlu kılıyoruz.

Şu anda başarıyla süren elektronik tebligat uygulamasına, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızı da dâhil ediyoruz.

Geçtiğimiz yılın başında uygulanmaya başlanan seri muhakeme ve basit yargılama usulleri, daha önce 2 yıl süren yargılama süreçlerini 2 aya indirdi.

Yargıya ve vatandaşımıza büyük kolaylık sağlayan bu usullerin kapsamını genişletiyoruz.

İş davalarının daha hızlı şekilde sonuçlanmasını temin için, hâkimlerin, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun kayıtlarına bilişim sistemi üzerinden erişebilmesini sağlıyoruz.

Adil yargılanma hakkının güçlendirilmesi bakımından tüm tarafların eşit imkânlarla sahip olmasını önemli görüyoruz.

Eylem Planıyla, iddianamelerin mağdur ve müştekilere de tebliği uygulamasını başlatıyoruz.

İdari davalarda dosyaya sonradan giren bilgi ve belgelerin taraflara tebliğini de zorunlu hale getiriyoruz.

Avukatların, takip ettikleri işlerle ilgili "aslı gibidir" diye tasdik ettikleri belgelerin, belirli şartlarla adli ve idari merciler tarafından işlemlere esas alınabilmesine imkân sağlıyoruz.

Savunmanın ve savunma hakkının güçlendirilmesi kapsamında, müdafinin dosya inceleme yetkisine yönelik olarak verilen kısıtlama kararlarına üst süre sınırı koyuyoruz.

Avukatların, Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruları elektronik ortamda yapabilmelerine imkân sağlıyoruz.

Sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak, maddi durumu yetersiz olan kişilere verilen adli yardım hizmetleri için avukatlardan alınan vergi oranını düşürüyoruz.

Zorunlu müdafii ücretlerini iyileştirecek bir düzenleme de hazırlıyoruz.

Kamu avukatlarının çalışma esaslarını yeniden düzenliyor, özlük haklarını iyileştiriyoruz.

Avukatlık stajı ile kişinin mesleğinin birlikte yapılmasına imkân sağlıyoruz.

Adalete erişimi güçlendirecek tedbirler de Eylem Planının üzerinde hassasiyetle durduğu konulardan biri olmuştur.

Bu çerçevede, dava, icra ve noter harç ve masraflarını sadeleştiriyoruz.

Yine, geçtiğimiz yıl uygulamaya konulan ve özellikle şu salgın döneminde büyük kolaylık sağlayan e-Duruşma uygulamasını tüm hukuk mahkemelerine yaygınlaştırıyoruz.

Adli yardıma e-Devlet üzerinden başvurulabilmesini sağlıyoruz.

Engelli, yaşlı ve yatağa bağımlı hasta vatandaşlarımıza, buldukları yerden görüntülü iletişim teknolojileri vasıtasıyla ifade ve benzeri işlemleri yapabilme kolaylığı getiriyoruz.

Adliyelerde “Halkla İlişkiler Büroları” kuruyor, ön bürolar ile danışma masalarını yaygınlaştırıyoruz.

Aziz Milletim...

Eylem Planımızın üçüncü amacı, “HUKUKİ ÖNGÖRÜLEBİLİRLİK VE ŞEFFAFLIK”tır.

Hiç şüphesiz, bu amacın özünde hukuk güvenliği ilkesi vardır.

Hukuk, kişilerin makul ve haklı beklentilerini öngörülebilir kurallarla karşıladığı ölçüde güven verir.

Dolayısıyla mevzuatımız, hem kişiler, hem de idare yönünden herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmalıdır.

Ayrıca hukuk, kamusal işlemlerde keyfi uygulama iddialarına karşı da, vatandaşımızı koruyucu birtakım güvenceleri hayata geçirmelidir.

Yönetimde şeffaflık, hükümetlerimizde ilk günden beri titizlikle uyguladığımız ilkeler arasında yer almıştır.

Bilgi Edinme Hakkı'nı anayasal güvenceye kavuşturmak dâhil bu çerçevede güçlü bir yasal ve kurumsal altyapıyı oluşturduk.

Eylem Planıyla, idarenin iş ve işlemlerinde öngörülebilirliği ve şeffaflığı daha da güçlendiriyoruz.

Bunun için, idareye yapılan başvurularda idarenin cevap verme süresini 60 günden 30 güne indiriyoruz.

Yine bu doğrultuda, Avrupa Birliği'nin "Doğrudan Yabancı Yatırımların İzlenmesi Hakkında Çerçeve Kararı" ile uyumlu hukuki düzenlemeler yapıyoruz.

Kişilere, idari mekanizmalar nezdinde iş yapma kolaylığı sağlayacak tüm adımları atıyoruz.

Sözleşme ve teşebbüs hürriyetine ilişkin mevzuat ve uygulamaları, öngörülebilirlik, kazanılmış hakların korunması ve şeffaflık ilkeleri temelinde yeniden değerlendiriyoruz.

Bu ilkelere aykırı gördüğümüz hükümleri yürürlükten kaldırıyor, adli süreçlerin de basit, sade ve anlaşılabilir olmasını temin ediyoruz.

Adli ve idari yargıda itiraz, istinaf ve temyiz gibi kanun yollarına başvuru sürelerini yeknesak hale getiriyoruz.

Buna göre, istinaf ve temyize başvurma süreleri, gerekçeli kararın tebliğiyle başlayacak.

Tüm ilk derece ve istinaf mahkemesi kararlarını, kişisel verileri koruma ilkesine uygun şekilde, kamuoyunun erişimine açıyoruz.

Yargının hizmet ve meslek yönüyle kalitesinin artırılması da değişmeyen hedeflerimizden biridir.

Eylem Planıyla, Yargıtay ve Danıştay üyeliğine seçilebilmek için en az 45 yaş ile birinci sınıf olmanın yanında, belli bir kıdem şartı da getiriyoruz.

Yargıdaki unvanlı görevler için de kıdem şartı aranacak.

Hâkim ve savcı yardımcılığını sisteme kazandırıyoruz.

Tüm icra dairelerinde kâğıtsız ofis ortamına geçiyoruz.

Her geçen gün değişen, gelişen, karmaşıklaşan sosyal ve ekonomik hayat karşısında yargıda ihtisaslaşma giderek daha önemli hale geliyor.

Bunun için finans, sendika, imar ve kamulaştırma gibi alanlar ile vergi ve bilişim suçlarında ihtisas mahkemeleri kuruyoruz.

Adliyelerde hâkimlere destek olacak “mahkeme uzmanı” kadrosu ihdas ediyoruz.

Kadastro gibi ihtisas mahkemelerinde yeni görev yerlerinin belirlenmesinde, davaların tamamlanma ve başarı düzeyinin dikkate alınmasını sağlıyoruz.

Gerçek ve tüzel kişiler ile devlet arasındaki uyuşmazlıkları en hızlı ve en az maliyetle çözmek için “idari sulh” usulünü getiriyoruz.

İdare ile yatırımcılar arasındaki uyuşmazlıkları gidermek için, bağımsızlık ve tarafsızlık esasıyla çalışacak, hızlı karar alabilecek “Yatırım Ombudsmanlığı” kuruyoruz.

Hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuğun kapsamını genişletiyor, arabulucuların farklı alanlarda ihtisaslaşmasını sağlıyoruz.

Yargı hizmetinin niteliğini artırmaya ilişkin faaliyetleri, bilirkişilik hizmetleri ile yakından ilgili görüyoruz.

Bu nedenle bilirkişilik bölge kurullarını yeniden yapılandırıyoruz.

Yetersiz ve hatalı raporları alışkanlık haline getiren ya da etik ilkelere aykırı davrandığı tespit edilen bilirkişileri, derhal sicilden çıkarıyoruz.

Bilirkişilere dosyaların, sırasına göre otomatik tevzi edilmesini sağlıyoruz.

Ayrıca, bilirkişi görevlendirmelerinde kanunun aradığı şartlara gösterilen hassasiyeti, terfi ve teftiş kriterleri arasına dahil ediyoruz.

Aziz Milletim...

Eylem Planımızın dördüncü amacı, "İFADE, ÖRGÜTLENME VE DİN ÖZGÜRLÜKLERİNİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ"dir.

Bu üç özgürlük alanı, bugüne kadar en çok düzenleme yaptığımız, güçlendirilmesi için en çok gayret gösterdiğimiz konular arasındadır.

Hak ve özgürlüklerden yararlanma hususunda, herkesi eşit değer ve önemde gören, insan odaklı bir yönetim anlayışıyla hareket ediyoruz.

İfade özgürlüğü alanında 2012 ve 2013 yıllarında yapılan temel mevzuat değişikliklerini, Birinci Yargı Paketi ile güçlendirdik.

Şimdi bu özgürlüklerin alanını daha da genişletiyoruz.

Mevzuatı ve uygulamayı, ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının en geniş şekilde teminat altına alınması doğrultusunda gözden geçiriyoruz.

Diğer insanların haklarına saygılı şekilde yapılan eleştirilerin ve düşünce açıklamalarının soruşturma konusu olmaması için hâkim, savcı ve kolluk görevlilerine düzenli olarak eğitim verilmesini temin ediyoruz.

Basın, yayın ve internet yoluyla işlenen suçlarda, muhakeme şartı olan süreleri, ifade özgürlüğünü güçlendirmek amacıyla yeniden ele alıyoruz.

İfade ve basın özgürlüğüne ilişkin standartları yükseltmek için gazetecilerin mesleki faaliyetlerinin kolaylaştırılmasına yönelik tedbirler geliştiriyoruz.

Hangi dine mensup olursa olsun, kamu ve özel sektör çalışanları ile öğrencilerin, kendi dini bayramlarında izinli sayılmalarını sağlıyoruz.

Gayrimüslim cemaat vakıfları yönetim kurullarının oluşturulması ve seçimine ilişkin Vakıflar Yönetmeliği'ni yeniden düzenliyoruz.

Milletimizin ortak tarihine, kültürüne ve medeniyetine dayanan çoğulculuk anlayışını yaşatmak ve geliştirmek gayesiyle, ayrımcılık ve nefret suçuna karşı güçlü bir mücadele iradesi ortaya koyuyoruz.

Nefret suçuna ilişkin soruşturma kılavuzları hazırlıyoruz, istatistik ve veri toplamı işlemlerinin daha sağlıklı yapılması için eğitim ve altyapıyı güçlendiriyoruz.

Aziz Milletim...

İnsan Hakları Eylem Planı'nın beşinci amacı "KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ"dir.

Bu temel hak çerçevesinde pek çok yeniliği zaten hayata geçirdik.

Tutuklamanın bir koruma tedbiri olduğu, istisnai olarak başvurulması gerektiği yönünde mevzuatta önemli değişiklikler yaptık.

Tutuklamanın süresi, kapsamı, gerekçesi konusunda Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yapılan değişiklikler, bu alanda önemli bir iyileşme sağlamıştır.

İktidara geldiğimiz 2002 yılında, cezaevlerinde bulunanların yüzde 41'i tutuklu iken, bugün bu oran yüzde 17'ye gerilemiştir.

Ceza Muhakemesinin temel ilkelerine uygun şekilde, bu anlayışı daha da güçlendiriyoruz.

Bunun için, "tutuklamada ölçülülük ve orantılılık" ilkeleri doğrultusunda, katalog suçların kapsamını daraltıyoruz.

Katalog suçlarda "somut delile dayanma şartı" getirerek, tutuklamanın istisnai bir koruma tedbiri olduğuna ilişkin ilkeyi tahkim ediyoruz.

Sulh ceza hâkimliklerinin tutuklama ve diğer koruma tedbirlerine ilişkin kararlarına karşı dikey itiraz usulü getiriyoruz.

Adli kontrol tedbirlerini de, tutuklamada olduğu gibi üst süreye bağlıyoruz.

Müdafi ile görüşme hakkını kısıtlayan kanun hükümlerini, özgürlükler lehine bir yorumla gözden geçiriyoruz.

"Konutu terk etmeme" adli kontrol tedbirinde geçen sürenin, sonuç cezanın infazından mahsubuna yönelik değişiklik yapıyoruz.

Konuya sadece mevzuat yönüyle bakmıyor, uygulamadan kaynaklanan aksaklıkları da gündemimize alıyoruz.

Vatandaşımızın, sırf ifade almaya yönelik yakalama kararları yüzünden özgürlüğünden mahrum kalmasını istemiyoruz.

Eylem Planıyla, sadece ifade vermek için mesai saati dışında yakalayıp gözaltına alma, otelde gecenin bir yarısı bulup gözaltına alma gibi uygulamalara son veriyoruz.

İfade alma işlemleri artık 7 gün 24 saat yapılabilecek.

Şikâyete bağlı suçlarda açıklamalı davetiye tebliğine rağmen mazeretsiz olarak duruşmaya gelinmemesi halinde, davanın düşürülmesine ilişkin değişiklik yapıyoruz.

Böylece bu tür davalarda yıllarca açık duran dosyaları, sürüncemede kalan yargılamaları ortadan kaldırıyoruz.

Aziz Milletim...

Eylem Planımızın altıncı amacı, "KİŞİNİN MADDİ VE MANEVİ BÜTÜNLÜĞÜ İLE ÖZEL HAYATININ GÜVENCE ALTINA ALINMASI"dır.

Bilindiği gibi, kişilerin maddi ve manevi varlığının bütünlüğü ile kastedilen fiziksel ve manevi dokunulmazlığıdır.

İnsan onur ve haysiyetini korumak, devletin en önemli varlık sebebidir.

Bunun için, "işkence ve kötü muameleye sıfır tolerans" anlayışını istisnasız bir şekilde hayata geçirdik.

Geçmişte hep tartışılan sistematik işkence ya da kötü muamele iddiaları, artık geride kalmıştır.

İşkenceyi, en ağır yaptırımlarla soruşturan Türkiye, bu konuda zamanaşımını kaldıran dünyadaki ender ülkelerden biridir.

Bu alandaki kazanımlarımızı korumak için, kolluk görevlileri ile çarşı ve mahalle bekçilerine zor ve silah kullanımı ile kötü muamele teşkil edebilecek hususlar hakkında düzenli olarak eğitim veriyoruz.

İşkence iddialarıyla ilgili disiplin soruşturmalarında da zamanaşımını kaldırıyoruz.

Hastanelerde adli muayeneye özgü birimleri ve fiziki mekânları yaygınlaştırıyoruz.

Görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle bir hak ihlaline sebebiyet veren kamu görevlileri hakkında rücu ve disiplin işlemlerinin etkinliğini artırıyoruz.

Soruşturmaların etkili bir şekilde yürütülmesini temin etmek amacıyla, iddianameyi hazırlayan Cumhuriyet Savcısına, yargılama sonucunun bildirilmesini sağlıyoruz.

Yine bu kapsamda, olay yeri inceleme, adli arama ve fiziki elkoyma işlemlerinin dijital olarak kayıt altına alınması zorunluluğunu getiriyoruz.

Kişi güvenliğini sağlamaya yönelik m¼cadelenin en ¼nemi unsurlarından biri de, aile içi şiddetle ve kadına karşı şiddetle m¼cadeledir.

¼lkemizde 2012 yılında y¼r¼rl¼ęe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı şiddetin ¼nlenmesine Dair Kanun, kendi alanında çok ileri bir d¼zenlemedir.

Tek bir kadının dahi şiddet mağduru olmadığı g¼ne kavuşana kadar kurumlarımızın, sivil toplumun, medyanın ve toplumun t¼m kesimlerinin işbirliğiyle, bu m¼cadeleyi s¼rd¼receęiz.

Eylem Planımızla, kadına karşı şiddet suçlarını etkin bir şekilde soruşturmak amacıyla kurulan ¼zel soruşturma b¼rolarını ¼lke genelinde yaygınlaştırıyoruz.

Eşe karşı işlenen suçlarla ilgili ¼ng¼r¼len ağırlaştırıcı sebebi, boşanmış eşi de kapsayacak şekilde genişletiyoruz.

Tek taraflı ısrarlı takip fiillerini ayrı bir suç olarak d¼zenliyoruz.

şiddet mağduru kadınlara avukat g¼revlendirilmesini sağlıyoruz.

Eylem Planında, kişilerin fiziksel şiddet yanında onur ve haysiyetlerinin korunması da ayrıca d¼zenlenmiřtir.

Bu kapsamda, kişinin, dava konusu olayla ilgisi bulunmayan hususlardaki mahremiyet alanının korunması için gereken ¼m tedbirleri alıyoruz.

İletişimin tespiti ve dinlenmesi şeklindeki koruma tedbiriyle elde edilen kayıtların, beraat kararı verilmesi halinde de yok edilmesini sağlıyoruz.

Üst ve beden aramalarının, insan onurunu zedelemeyecek şekilde yapılmasına yönelik kararlılığımız doğrultusunda, kolluk ve infaz kurumu personeline düzenli eğitimler vermeye devam edeceğiz.

Ceza infaz kurumlarında dijital dönüşümü tamamlıyoruz.

Bu çerçevede, hükümlü ve tutukluların yakınları ile görüntülü görüşebilmeleri yanında, mektup alıp gönderme, dilekçe verme ve sağlık durumunu takip gibi işlemlerde de teknolojiden yararlanılacak.

Denetimli serbestlik yükümlülerinin meslek edinmelerini sağlamak için halk eğitim merkezleri, İŞKUR, yerel yönetimler ve özel sektör işbirliğiyle programlar düzenliyoruz.

Kamuya yararlı bir işte çalışma yükümlülüğünün, bu kurslarda yerine getirilebilmesini sağlıyoruz.

Bu başlık altındaki bir diğer önemli hedefimiz olan kişisel verilerin işlenmesinde özel hayatın korunmasını sağlamak için, Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nu Avrupa Birliği standartları ile uyumlu hale getiriyoruz.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun idari para cezası kararlarına karşı sulh ceza hâkimlikleri yerine idari yargıya başvuru imkânı da sağlıyoruz.

Aziz Milletim...

İnsan Hakları Eylem Planının yedinci amaç başlığı "MÜLKİYET HAKKININ DAHA ETKİN KORUNMASI"dır.

Mülkiyet hakkı, vatandaşımızın sosyal ve ekonomik yönden gelişimini temin eden temel bir haktır.

Doğuştan kazanılan bu hakkı korumak, devletin öncelikli vazifelerinden biridir.

Kamu idareleri, mülkiyet hakkını kullanmayı zorlaştıracak uygulamalardan büyük bir hassasiyetle kaçınmak mecburiyetindedir.

Bu anlayışla, acele kamulaştırmaya ilişkin hükümleri de içerecek şekilde, kamulaştırmayla ilgili tüm mevzuatı yeniden ele alıyoruz.

Kamulaştırmasız el atmaya karşı valilikler nezdinde idari bir başvuru yolu getiriyor, bu hususta kusuru bulunan kamu görevlilerine de idari yaptırım yolunu açıyoruz.

Aynı şekilde, kamulaştırmasız el atma eylemlerinden kaynaklı davaların öncelikle görülmesini sağlıyoruz.

İcra takibi ve yargılama süreçlerinden kaynaklı mağduriyetlerin önüne geçmek için, İcra ve İflas Kanunu ile ilgili yönetmeliği, mülkiyet hakkının en geniş şekilde korunmasını sağlayacak şekilde yeniden düzenliyoruz.

İdari yargıda mülkiyet hakkını etkileyen hususların ivedi yargılama usulüyle hızlı biçimde çözümüne imkân sağlıyoruz. İmar planı izleme, değerlendirme ve denetleme sistemi oluşturuyoruz.

Yine, imar planlarında parselasyon işlemlerinden doğan mağduriyetleri gidermeye yönelik çalışma yapıyoruz.

Kamu idarelerinin taraf olduğu aynı nitelikteki uyuşmazlıklarda “pilot dava” usulü getiriyoruz.

Pilot davada verilecek kararın aynı konudaki uyuşmazlıklar bakımından bağlayıcı olmasını temin ederek, gereksiz vakit kayıplarının ve kaynak israflarının önüne geçiyoruz.

İdarenin, haklı olduğu belli olan vatandaşa “git davayı aç, kazan öyle gel” şeklinde özetleyebileceğimiz tavrına son veriyoruz.

Yerleşik yargı içtihatlarının idare tarafından düzenli olarak takip edilmesini sağlayarak, başvuruları kabul etme ve davadan vazgeçme gibi konularda kurumların yetkilerini artırıyoruz.

Tapu siciline idareler tarafından konulan kamusal kısıtlamaları da, elektronik ortamda malik ve ilgililerin erişimine açıyoruz.

Aziz Milletim...

İnsan Hakları Eylem Planı'nın sekizinci amacı "TOPLUMSAL REFAHIN GÜÇLENDİRİLMESİ VE KIRILGAN KESİMLERİN KORUNMASI"dır.

Bu amaç altındaki hedeflerimize çocuk haklarıyla başlıyoruz. Çocuğun üstün yararı ilkesi doğrultusunda bugüne kadar mevzuat ve uygulamada gerçekleştirdiğimiz reformları, bu çalışmayla derinleştiriyor, güçlendiriyoruz.

Çocukların fiziki ve ruhi gelişimlerinin desteklenmesi için onların dijital riskler, siber zorbalık ve internet bağımlılığından korunmasına yönelik çalışmaları en üst seviyeye çıkarıyoruz.

Uluslararası koruma ve geçici koruma kapsamındaki kimsesiz çocukların bakım ve gözetiminin daha etkin sağlanabilmesi için tüzel kişi vesayet sistemini hayata geçiriyoruz.

Çocuk adaleti uygulamalarını da güncelliyoruz.

Çocuk mahkemelerindeki duruşma salonlarını, çocuk dostu olacak şekilde tasarlıyor, duruşmalara hâkim, savcı ve avukatların cübbe giymeksizin katılımına imkân sağlıyoruz.

Aile mahremiyeti ve çocuğun üstün yararının daha iyi korunabilmesi amacıyla aile ve çocuk mahkemelerinin müstakil bir kampüs içinde bulunacağı yeni bir adliye mimarisi modeli geliştiriyoruz.

Denetimli serbestlik müdürlüklerinde çocuk büroları kuruyoruz.

Suçta sürüklenen çocukların adli süreçlerinin her aşamasını, bu bürolar vasıtasıyla takip ediyoruz.

Eylem Planımızda gençlik hakları da güçlü bir şekilde yer alıyor.

Amacımız, gençlerimizin karar alma süreçlerine ve kamu hizmetlerine katılımını, liyakat ve eşitlik temelinde güvence altına almaktır.

Gençlerin toplumsal ve demokratik hayata katılımını artırmak için orta öğretim müfredatına “Gönüllülük Çalışmaları” koyuyor ve bunu üniversitelerde de yaygınlaştırıyoruz.

Dijital dünyada kariyer yapmak isteyen gençlerimizin, uluslararası alanda geçerli sertifika programları yoluyla, yazılım sektörüne kazandırılmalarını sağlıyoruz.

Gençleri aile kurmaları yönünde teşvik için evlilik yardımının kapsamını genişletiyoruz.

Yine, gençlerin iş gücü piyasasına aktif katılımları için “genç istihdamı ulusal strateji belgesi” hazırlayarak, staj imkânlarını geliştiriyoruz.

İstanbul'da bir Birleşmiş Milletler Gençlik Merkezi kurulmasına yönelik çalışmalara hız veriyoruz.

Böylece, Birleşmiş Milletler 2030 Gençlik Stratejisi'nin etkin bir şekilde uygulanması hedefine de katkıda bulunmak istiyoruz.

Desteklemeye ve özel politikalar geliştirmeye devam edeceğimiz bir diğer grup da engelli ve yaşlı vatandaşlarımızdır.

Engelli bireylerin üst kademe kamu yöneticiliği ile mesleklerine uygun kamu görevlerinde istihdamını zorlaştıran hükümleri tespit edip kaldırıyoruz.

Sağlık raporlarında engellilik oranı ve haline ilişkin kriterlere bir standart getirerek, bu konuda yaşanan sorunları gideriyoruz.

Engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın oy kullanma süreçlerine tam katılımını sağlamak ve kolaylaştırmak için yeni tedbirler alıyoruz.

Ayrıca, engelli öğrencilerimizin yurtlarda ücretsiz barındırılmasını sağlıyoruz.

Sosyal ve insani politikalar açısından, cezaevlerinde bulunan-bulunmayan gibi bir ayrımı doğru bulmuyoruz.

Özel infaz usullerinin kapsamını genişletmeye devam ederek, ağır hasta, yaşlı veya engelli hükümlülerin cezalarının konutlarında infazının imkânlarını artırıyoruz.

Yaş veya sağlık sebebiyle ceza infaz kurumunda hayatını tek başına idame ettiremeyen hükümlüler için denetimli serbestlik uygulamasının alanını genişletiyoruz.

Uluslararası koruma ve geçici koruma kapsamındaki yabancıların rehabilitasyonu ve adalete erişimlerinin güçlendirilmesi için de çalışmalar yapıyoruz.

Geri gönderme merkezlerindeki barınma şartlarına ilişkin şikâyetleri incelemek üzere etkili bir başvuru yolu oluşturuyoruz.

Yabancılar için hazırlanan şüpheli, sanık ve mağdur hakları formlarını yaygın dillere tercüme ederek, ilgililerin kolayca ulaşımına açıyoruz.

İnsan ticaretine ilişkin suç ve cezaları, Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi ve GRETA tavsiyeleri çerçevesinde yeniden ele alıyoruz.

Toplumsal refahın güçlendirilmesi için sağlıklı ve yaşanabilir çevrenin korunması vazgeçilmez öneme sahiptir.

Bunun için çevrenin, doğanın ve özellikle ormanların korunmasına yönelik olarak yürüttüğümüz iletişim kampanyalarına devam ediyoruz.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanım oranını artırıyoruz.

Tabiatı ve çevreyi beraber paylaştığımız hayvanları “mal” olarak değil “can” olarak gören bir anlayışla mevzuat değişikliği yapıyoruz.

Gıda güvencesinin sağlanması için tüketici örgütleri temsilcilerinin de bulunduğu bağımsız bir mekanizma oluşturuyoruz.

Toplum sağlığının korunması kapsamında uyuşturucu ile m¼cadeleye kararlılıkla devam ediyoruz.

Önleme ve tedavi görevlerini y¼r¼ten EMATEM ve AMATEM'lerin, sayılarını, kapasitelerini ve etkinliğini artırıyoruz.

Uyuşturucu kullanımından ilk kez denetimli serbestlik kararı alanların rehabilitasyon ve tedavilerinin ara kontrollerle izleneceği, beş yıl s¼reli "bağımlılık takip modeli" kuruyoruz.

Fiziki çevrenin korunması ve evre sağlığının geliştirilmesi kadar, dijital mecralarda da insan haklarını koruyacak tedbirler getiriyoruz.

İfade zg¼rl¼đ¼ dengesini bozmayacak şekilde bireylerin kişilik haklarının sosyal medya üzerinden ihlaline yönelik fiillerle m¼cadeleyi artırarak s¼rd¼r¼yoruz.

Aziz Milletim...

Eylem Planımızın dokuzuncu ve son amaç başlığı "İNSAN HAKLARI KONUSUNDA ÜST D¼ZEY İDARİ VE TOPLUMSAL FARKINDALIK"tır.

Eylem Planı'nın t¼m hatlarıyla uygulamaya geçirilmesinin, ancak insan hakları duyarlılığıyla meselelere yaklaşılmasıyla m¼mk¼n olduğuna inanıyoruz.

Bu kapsamda, kamudan başlayarak toplumun tamamında insan hakları duyarlılığının artırılması için faaliyetler planlıyoruz.

Sosyal, siyasal ve kültürel alanda “insan odaklı” ve “insan haklarına duyarlı” uygulamaların geliştirilmesini sağlayacak hazırlıklar içindeyiz.

İnsan haklarına duyarlı çalışmalarıyla, emsallerine göre öne çıkan kamu görevlilerini ödüllendiriyoruz.

Kolluk görevlilerinin eğitim faaliyetlerinde, temel insan hakları konularına daha etkin şekilde yer veriyoruz.

Hâkim, savcı ve avukatlara yönelik eğitim faaliyetlerinde, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarını da içerecek şekilde, insan hakları konusunu merkeze alıyoruz.

Yüksek mahkeme kararlarının, başvuruya konu kararı veren ve kanun yolu incelemesini yapan hâkim ve savcılara iletilmesini sağlıyoruz.

Hâkim, savcı ve avukat adaylarına Anayasa Mahkemesi'nde staj imkânı getiriyoruz.

Hâkim ve savcılar ile kamu görevlileri için “sosyal medya etik ilkeleri”ni, “tarafsızlık” anlayışını esas alarak belirliyoruz.

İnsan hakları farkındalığını idarenin kapalı devre bir faaliyeti olarak görmüyor, bu işi vatandaşlarımızla etkileşim içerisinde yapıyoruz.

Bu anlayışla, her yıl “Türkiye İnsan Hakları Raporu” hazırlanmasını ve kamuoyu ile paylaşılmasını sağlıyoruz.

Vatandaşımızın yargısal süreçler ve insan haklarını ilgilendiren işlemler hakkında hızlı ve doğru bilgilenebilmesi için adliyelerdeki basın sözcülüğünü daha etkin hale getiriyoruz.

Birleşmiş Milletler İş Hayatı ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri dikkate alınarak, iş ve çalışma hayatına ilişkin ulusal rehber ilkeleri hazırlıyoruz.

Her iş gibi, insan haklarının temelinde de eğitim bulunuyor. İnsan hakları bilincinin küçük yaşlardan itibaren yerleşmesi amacıyla, ilk ve ortaöğretimde bu konuları içeren ders programları geliştiriyoruz.

Kamu Personeli Seçme Sınavı, Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı, Hâkim ve Savcı Adaylığı Sınavı gibi sınavlarda, adayların insan hakları hukuku alanındaki bilgilerini daha etkin şekilde ölçüyoruz.

Böylece insan hakları noktasında duyarlı, bilinçli ve bilgili insan kaynağımızın da gelişeceğini düşünüyoruz.

Hukuk eğitiminin kalitesinin artırılması bunun için çok önemlidir.

Yargı Reformu Stratejimiz kapsamında hukuk fakültelerine giriş için gereken başarısı sırasını 190 binden önce 125 bine, sonra 100 bine çekmiştik.

Yine aynı kapsamda hukuk fakültelerinde öğrenim süresini beş yıla çıkarıyoruz.

Hukuk fakültelerinin kontenjanlarını da daha nitelikli eğitim verilmesini sağlayacak şekilde gözden geçiriyoruz.

Adalet meslek yüksekokullarının sadece örgün eğitim vermesini sağlıyoruz.

“Üst Düzey İdari ve Toplumsal Farkındalık” amacımızın önemli bir parçası olarak, uluslararası insan hakları mekanizmaları ile işbirliğini geliştiriyoruz.

Bunun için insan hakları alanında henüz taraf olmadığımız uluslararası sözleşmelerin ve ek protokollerin imza ve onay süreçlerini gözden geçiriyoruz.

Bu alanda yeni bir kurumsal yapı olarak “Hukuk Araştırmaları Enstitüsü” kuruyoruz.

Bu enstitü insan hakları hukukuyla ilgili tüm uluslararası gelişmeleri takip edip, toplumsal talep ve ihtiyaçları dikkate alarak yeni politika önerileri geliştirecektir.

Ayrıca insan hakları eğitimini teşvik etmek için yurt dışındaki insan hakları eğitim programlarına yönelik “İnsan Hakları Araştırma Bursu” hazırlıyoruz.

Aziz Milletim...

Böylece 9 amaç başlığı altında, toplam 50 hedef ve 393 faaliyeti kapsayan İnsan Hakları Eylem Planı belgemizi özetlemiş olduk.

Elbette, İnsan Hakları Eylem Planı bir dilek ve temenni belgesi değildir.

Bu belgede yer alan hususların amaçlandığı şekilde hayata geçebilmesi için devletin tüm kurumlarına ve siyasete büyük iş düşüyor.

Eylem Planında yer alan hususlardan yasal düzenleme gerektiren konuların muhatabı Türkiye Büyük Millet Meclisidir.

İdari tasarruf gerektiren konuların muhatabı ise Cumhurbaşkanlığı ve Bakanlıklar ile ilgili kurum ve kuruluşlardır.

Şüphesiz bu planda öngördüğümüz faaliyetlerin tam anlamıyla hayata geçmesi, öncelikle ve esas itibarıyla anayasa konusudur.

Bunun için Eylem Planımızın nihai amacı, yeni ve sivil bir anayasadır.

Çünkü anayasa, hak ve özgürlükleri koruyup geliştirecek toplumsal iradenin en güçlü ve korunaklı zeminidir.

Anayasalar, en genel tanımları itibarıyla, vatandaşla devlet arasındaki ilişkileri belirleyen, temel hak kategorilerini düzenleyen, “toplumsal sözleşme” niteliğindeki belgelerdir.

Bununla birlikte ülkemizdeki yeni anayasalar genellikle darbe dönemlerinde yapılmıştır.

Mevcut 1982 Anayasamız da darbe dönemi şartlarında hazırlanan anayasalardan biridir.

Bu anayasa milletin doğrudan veya dolaylı iradesiyle birçok kez değiştirilmiş olsa da, hazırlık sürecindeki dinamiklerin ürünü olan ruhun tortuları, attığımız her adımda kendini hissettirmektedir.

Anayasada yaptığımız her değişiklik, elbette daha güçlü demokrasi yolunda atılmış değerli birer adımdır.

Buna rağmen, özgürlükler konusunda geneline hâkim olan mütereddit ve istisnası bol üslubu anayasamızı, bu ruhtan hala arındırabilmiş değiliz.

Biz, geleceğe emin adımlarla yürümemizi temin edecek ve milli iradeyi tam anlamıyla yansıtacak yeni ve sivil bir anayasaya olan ihtiyacımızı her fırsatta dile getirdik.

Bilhassa son 10 yıldır bunun mücadelesini her zeminde verdik.

Başlattığımız girişimler, çeşitli sebep ve saiklerle akamete uğratıldı.

Milletimize taahhüt ettiğimiz şekilde, hak ve özgürlükler temelinde hazırlanmış, yeni ve sivil bir anayasayı henüz ülkemize kazandırabilmiş değiliz.

Türkiye'nin demokratik ve ekonomik kalkınma mücadelesinde kat ettiği mesafe ve yükselen toplumsal talep, yeni anayasa ihtiyacını artık ertelenemez hale getirmiştir.

Bunun için, geçtiğimiz haftalarda yeni ve sivil anayasa teklifimizi yeniden milletimizin takdirine sunduk.

Milli iradenin üstünlüğü esasına göre hazırlanacak yeni bir toplumsal sözleşme metnini, Cumhuriyetimizin

100'üncü yılını karşılamaya hazırlandığımız şu dönemde ülkemize kazandırmanın, tarihi sorumluluğumuz olduğuna inanıyoruz.

İşte bu sebeple, devleti yaşatmanın ancak insanı yaşatmakla mümkün olacağı anlayışı üzerine bina edeceğimiz yeni anayasa hedefimizi, İnsan Hakları Eylem Planımızın nihai amacı olarak belirledik.

Yeni anayasa, herkesin anayasası olacaktır.

Bunun için tüm siyasi partilerimizi, kurumlarımızı, sivil toplum kuruluşlarımızı, akademimizi, ülkemizin geleceği konusunda sözü olan herkesi, yeni anayasa yapım sürecine katılmaya davet ediyoruz.

Cumhur İttifakı olarak biz kendi çalışmamızı elbette yapıyoruz, yapacağız.

Diğer partilerin ve kesimlerin teklifleriyle nihai şeklini vereceğimizi ümit ettiğimiz yeni anayasayı, milletimizin takdirine sunarak, Türkiye'nin önünde aydınlık bir dönemin kapılarını açmak istiyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi'nin kıymetli Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli başta olmak üzere, yeni anayasa çalışmasına destek veren ve verecek olan herkese şimdiden teşekkür ediyorum.

Bu düşüncelerle bir kez daha İnsan Hakları Eylem Planımızın hayırlı olmasını diliyor, hazırlanmasında emeği geçen herkese şükranlarımı sunuyorum.

Hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.